

กลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย

Narrative Technique of Thai Historical Telenovelas

สรรัตน์ จิรบรรณวิสุทธิ์ * และปรีดา อัครจันทโชติ**

วันที่รับบทความ	28 ธันวาคม 2564
วันที่แก้ไขบทความ	20 กุมภาพันธ์ 2565
วันที่ตอบรับบทความ	24 กุมภาพันธ์ 2565

บทคัดย่อ

การวิจัยเชิงคุณภาพเรื่อง “กลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย ตลอดจนเนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำเสนอในละครอิงประวัติศาสตร์ของไทย ภายใต้กรอบแนวคิดศาสตร์การเล่าเรื่องและแนวคิดความทรงจำร่วมผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยจำนวน 22 เรื่อง 31 เวอร์ชัน ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2562

จากการศึกษาพบว่าละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยใช้มีกลวิธีการเล่าเรื่อง 5 แนว ได้แก่ แนวยอพระเกียรติ แนวบ้านเมืองร่มเย็น แนวเสียเลือดเสียเนื้อ แนวอุดมการณ์เหนือความรัก และแนวข้ามภพข้ามชาติ อีกทั้งใช้การประกอบสร้างและการสื่อความหมายผ่านกระบวนการสร้างสรรค์ขั้นตอนต่าง ๆ โดยมากมักแฝงด้วยอุดมการณ์ชาตินิยมหรือราชาชาตินิยมและใช้มุมมองแบบเมืองหลวงเป็นศูนย์กลาง

ความทรงจำในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยนิยมผลิตซ้ำภาพลักษณ์ของสถาบันกษัตริย์ให้อยู่ในสถานะสิ่งศักดิ์สิทธิ์ เปี่ยมด้วยบุญญาธิการ และปกครองบ้านเมืองให้สงบสุขร่มเย็นภายใต้กรอบประวัติศาสตร์แห่งชาติหรือเรื่องเล่าแม่บท ตลอดจนมนต์เสน่ห์หลักและคุณค่าต่าง ๆ ซึ่งถูกควบคุมโดยรัฐให้ทำหน้าที่ตอกย้ำอุดมการณ์ว่าด้วยลัทธิความภักดีและคำจูนอำนาจของชนชั้นนำในสังคม

คำสำคัญ: การเล่าเรื่อง / ความทรงจำร่วม / ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย / บทละครโทรทัศน์

* นักเขียนบทละครโทรทัศน์ และอาจารย์พิเศษภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

** รองศาสตราจารย์ ดร. อาจารย์ประจำภาควิชาวาทยวิทยาและสื่อสารการแสดง คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และที่ปรึกษาคุณวุฒิพนธ์

Abstract

A qualitative study of narrative technique in Thai historical telenovelas is aimed to study the reviving of the Thai historical telenovelas' contents within the collective memory framework in 22 Thai historical telenovelas, 31 versions, during the 1988 - 2019.

The research reveals that contents on collective memories are divided into five narrative patterns: glorification of the monarchy, golden age of Ayutthaya Kingdom, wars and peace, ideology beyond personal love, and time-travel; that many stages of the creative process are applied in the construction and communication, where the concept of nationalism or royal nationalism and the capital-centered perspective are mostly embraced.

According to the study, collective memory in Thai historical telenovelas tends to reproduce the image of the monarchy that is deemed sacred, divine, and reign in righteousness within the national historical framework or grand narrative, as well as key concepts and values that are controlled by the State to emphasize the ideology of loyalty and sustain the power of the elites in the society.

Keywords: Narrative / Collective Memory / Thai Historical Telenovelas / Television Drama Script

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของดุซงญอเนกนิพนธ์เรื่อง ความทรงจำร่วมในบทละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โดยได้รับทุนอุดหนุนการศึกษาหลักสูตรดุซงญอเนกนิพนธ์ “100 ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

บทนำ

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์เป็นรูปแบบธุรกิจบันเทิงในลักษณะของอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรม (Cultural Industry) โดยผลผลิตทางวัฒนธรรมหรือละครโทรทัศน์ที่ถูกผลิตออกมาจะต้องคำนึงถึงการลงทุน เป้าหมายที่เน้นกำไร และเป็นที่ต้องการของตลาดผู้ชม (กาญจนา แก้วเทพ และสมสุข หินวิมาน, 2551, น. 209) กระบวนการสร้างอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ในปัจจุบันสอดคล้องกับยุทธศาสตร์การปฏิรูปเศรษฐกิจกระแสใหม่ (New Economy) ของทางรัฐบาลที่ต้องการขับเคลื่อนเศรษฐกิจของประเทศด้วยนวัตกรรม เทคโนโลยีและความคิดสร้างสรรค์โดยใช้จุดแข็งของประเทศคือต้นทุนทางวัฒนธรรมและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างขีดความสามารถของระบบเศรษฐกิจผ่านการปฏิรูปเศรษฐกิจ

ของประเทศ โดยมีเศรษฐกิจเชิงสร้างสรรค์และวัฒนธรรม (Creative and Cultural Economy) เป็นหนึ่งในพันธกิจสำคัญในการขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศด้านเศรษฐกิจ (คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจกระแสใหม่ สภาขับเคลื่อนการปฏิรูปประเทศ, 2559)

จากยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และวัฒนธรรมดังกล่าว รัฐบาลจึงให้การสนับสนุนงบประมาณจากกองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์ที่คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) จัดสรรให้กระทรวงวัฒนธรรม 400 ล้านบาทเพื่อเป็นวงเงินที่จะนำมาใช้สนับสนุนภาพยนตร์และละครโทรทัศน์ส่งเสริมวัฒนธรรม (กองทุนสื่อปลอดภัยและสร้างสรรค์, 2561) และมอบหมายให้หน่วยงานในสังกัดที่รับผิดชอบภารกิจดังกล่าวเชิญภาคเอกชน นักเขียนบท ผู้ผลิต ผู้สร้างสรรค์ละครโทรทัศน์และภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ประวัติศาสตร์เพิ่มมากขึ้น รวมทั้งให้เขียนบทละครโทรทัศน์ที่น่าสนใจ เข้าใจบริบทความเป็นไทยได้ง่ายซึ่งอาจนำเสนอประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับอาหารไทย ผ้าไทย หรือช่างไทยโบราณแขนงต่าง ๆ ที่เป็นมรดกทางภูมิปัญญาและศิลปหัตถกรรมที่สืบทอดมาอย่างยาวนาน โดยยกประเด็นประเทศเกาหลีที่ได้ส่งเสริมให้นำเสนอเรื่องราวอิงประวัติศาสตร์แง่มุมต่าง ๆ ผ่านละครโทรทัศน์ได้อย่างน่าสนใจ อาทิ เรื่อง “จองอิ ดำนานศิลป์แห่งโซซอน” ซึ่งเป็นละครอิงประวัติศาสตร์ยุคโซซอนซึ่งนับว่าเป็นยุคที่เครื่องปั้นดินเผารุ่งเรืองอย่างมาก และ “แดจังกึม จอมฉันทาแห่งวังหลวง” ที่แสดงถึงวัฒนธรรมเกาหลีด้านด้านตำรับอาหารและการแพทย์ในราชสำนักโซซอน (วร. เดินตามรอยกิมจิ ชวนผู้จัดผลิตละครย้อนยุคเอกลักษณ์ไทย, 2562) รัฐบาลเชื่อว่าการสร้างละครอิงประวัติศาสตร์จะเป็นการสร้างสินค้าทางวัฒนธรรมบันเทิงที่นำไปสู่การผลิตสินค้าและบริการอื่น ๆ ในระบบเศรษฐกิจด้วย

ถึงแม้ว่ารัฐบาลจะบรรจุการสร้างละครอิงประวัติศาสตร์ชาติไว้ในแผนยุทธศาสตร์การขับเคลื่อนเศรษฐกิจสร้างสรรค์และวัฒนธรรม รวมทั้งจัดสรรงบประมาณสนับสนุนให้หน่วยงานที่เกี่ยวข้องแล้วก็ตาม แต่ก็ยังขาดกลวิธีการการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ ละครอิงประวัติศาสตร์ไม่เพียงแต่ช่วยให้ผู้ชมได้ปลดปล่อยอารมณ์ผ่านการดำเนินเรื่อง บรรยายภาพของอดีตกาล การกระทำของตัวละคร บทสนทนาหรือภาษา สร้างอารมณ์ร่วมกับผู้ชมให้เผชิญกับเหตุการณ์ที่ไม่ได้พบอยู่ในปัจจุบันที่เหล่าตัวละครจะต้องแก้ไข ตลอดจนช่วยให้ผู้ชมได้เติมเต็มจินตนาการจากโลกแห่งความเป็นจริงในปัจจุบันที่มีสภาวะพร่องขาด ทำให้ผู้ชมมีสีสันในการดำเนินชีวิตเท่านั้น แต่ละครอิงประวัติศาสตร์ยังต้องให้ความรู้เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ วัฒนธรรม และวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในอดีต รวมทั้งยังต้องช่วยกระตุ้นให้ผู้ชมได้ค้นคว้าหาข้อเท็จจริงในประวัติศาสตร์เพื่อให้เป็นอุตสาหกรรมทางวัฒนธรรมที่แท้จริง (เสรี วงษ์มณฑา, 2561)

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยเป็นการทำความเข้าใจต่ออารมณ์ความรู้สึก จินตนาการ ตลอดจนความนึกคิดเกี่ยวกับอดีตผ่านการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) จากเรื่องเล่าที่หล่อหลอมให้แต่ละบุคคลรวมเป็นส่วนหนึ่งของชุมชนหรือสังคมเดียวกัน โดยมีสมมติฐานว่าสื่อจินตคดีจะช่วยให้เข้าถึงความรู้สึกนึกคิดที่มีต่ออดีตของผู้คนในสังคมทำให้เข้าใจกันมากขึ้นในมิติของความเป็นมนุษย์ และมองปรากฏการณ์ในสังคมปัจจุบันได้อย่างแจ่มชัดมากขึ้น

การศึกษา “กลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย” เป็นศึกษาวิธีการในการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย ตลอดจนเนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำเสนอในละครอิงประวัติศาสตร์ของไทย ภายใต้กรอบแนวคิดศาสตร์การเล่าเรื่องและแนวคิดความทรงจำร่วมผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยโดยหวังว่าจะช่วยชี้ให้เห็นพลวัตของเรื่องเล่าเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำมาถ่ายทอดผ่านกลวิธีการเล่าเรื่อง ตลอดจนความสัมพันธ์ระหว่างภavnนำเสนออดีตกับบริบททางสังคมและวัฒนธรรมเพื่อช่วยให้เข้าใจบทบาทหน้าที่ของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ในฐานะที่เป็นเครื่องมือในการสร้างความหมายและจัดสรรความทรงจำร่วมเกี่ยวกับอดีตให้มีพลวัตในสังคม

ปัญหานำวิจัย

1. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยมีกลวิธีการเล่าเรื่องอย่างไร
2. เนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย
2. เพื่อศึกษาเนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทย

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ใช้วิธีการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) เพื่อมุ่งศึกษาวิธีการเล่าเรื่องที่ปรากฏในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย โดยศึกษาจากบทละครและ/หรือวีดิทัศน์ โดยในการคัดเลือกประชากรซึ่งเป็นกลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์สำหรับการวิจัยดังกล่าวเป็นการเลือกแบบเฉพาะเจาะจงเท่าที่ปรากฏหลักฐานเอกสารที่เป็นบทละครโทรทัศน์และสื่อโทรทัศน์จำนวนทั้งสิ้น 22 เรื่อง 31 เวอร์ชัน ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ.2531 - 2562

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เข้าใจวิธีการเล่าเรื่องและเนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูกนำเสนอผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย สามารถอธิบายความสัมพันธ์ระหว่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์กับบริบททางสังคมไทยได้
2. ขยายฐานความรู้ทางนิเทศศาสตร์และเป็นการสะสมต่อยอดองค์ความรู้ทางวิชาการด้านการศึกษาละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ซึ่งเป็นเครื่องมือสร้างความทรงจำร่วมให้แก่สังคมไทย
3. ทบทวนกลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยที่ผ่านมาเพื่อใช้เป็นแนวทางนำไปสู่การสร้างสรรค์และพัฒนาละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยต่อไปในอนาคต แนวคิดและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง

แนวคิดกลวิธีการเล่าเรื่อง

การศึกษากลวิธีการเล่าเรื่องในงานวิจัยนี้ใช้แนวทางในการพินิจด้วยทฤษฎีโครงสร้างนิยม และรูปแบบนิยมโดยอาศัยการพิจารณาส่วนประกอบในเรื่องเล่าและความสัมพันธ์ของรูปแบบในเรื่องเล่าเป็นส่วนประกอบนี้ นั่นคือการศึกษาว่าเรื่องเล่านั้นมีใคร ทำอะไร ทำอย่างไร เหตุการณ์เป็นอย่างไร โดยองค์ประกอบการเล่าเรื่อง (Component of Narrative) ที่ใช้ศึกษานี้ก็นำแนวคิดเกี่ยวกับศาสตร์ของการเล่าเรื่องในวรรณกรรมและภาพยนตร์จากนักวิชาการทั้งไทยและเทศที่มีมาก่อนหน้าอันประกอบด้วยโครงเรื่อง, แก่นเรื่อง, ความขัดแย้ง, ตัวละคร, ฉาก, มุมมองในการเล่าเรื่อง และสัญลักษณ์ (Cowgill, 2005; Fink, 2014; McKee, 1997 และสรณัฐ ไตลังคะ, 2560) เพื่อทำความเข้าใจองค์ประกอบการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์

1. โครงเรื่อง (Plot)

โครงเรื่องหมายถึงการนำเอาเหตุการณ์หลาย ๆ เหตุการณ์เรียงต่อกันซึ่งแต่ละเหตุการณ์จะต้องเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงกันอย่างเป็นเหตุเป็นผล กล่าวคือเหตุการณ์หนึ่งจะต้องส่งผลกระทบให้เกิดอีกเหตุการณ์หนึ่งตามมาและต่อเนื่องกันไปเป็นลูกโซ่จนกว่าเรื่องนั้นจะจบลง เป็นการลำดับเหตุการณ์หรือทิศทางของพฤติกรรมตัวละครในการดำเนินกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งที่ภายใต้กรอบที่กำหนดไว้ตั้งแต่ต้นจนจบ

2. แก่นเรื่อง (Theme)

แก่นเรื่องหมายถึงแนวคิดหลักของเรื่องที่คอยยึดโยงเรื่องราวต่าง ๆ ผ่านรูปแบบการสื่อสารที่ผู้สร้างสรรค์ละครโทรทัศน์ต้องการจะส่งสารไปยังผู้ชมผ่านองค์ประกอบต่าง ๆ ภายในละครโทรทัศน์ เช่น ชื่อเรื่อง ตัวละคร เหตุการณ์หรือการกระทำของตัวละคร รวมถึงสัญลักษณ์พิเศษต่าง ๆ ในเรื่อง

3. ความขัดแย้ง (Conflict)

ความขัดแย้งเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของเรื่องที่สร้างปมปัญหาให้กับตัวละครเพื่อหาหนทางแก้ปัญหาความขัดแย้งให้บรรลุ ผ่านพ้น หรือคลี่คลายภายใต้เงื่อนไขที่บีบคั้น ความขัดแย้งจะทำให้เห็นพัฒนาการของเหตุการณ์และพฤติกรรมของตัวละคร

4. ตัวละคร (Character)

ตัวละครหมายถึงผู้ประกอบพฤติกรรมตามเหตุการณ์ในเรื่อง เพื่อให้เรื่องดำเนินไปตามเค้าโครงที่ตั้งไว้ นอกจากนี้ยังหมายถึงบุคลิกลักษณะของตัวละคร ไม่ว่าจะเป็นรูปร่างหน้าตาหรืออุปนิสัยใจคอของตัวละครด้วย ซึ่งแบ่งกว้าง ๆ ออกเป็นตัวเอก (Hero) และตัวร้าย (Villain)

5. ฉาก (Setting)

ฉากหมายถึงสถานที่ เวลาที่เกิดเรื่องนั้น ๆ ขึ้น ตลอดจนบรรยากาศและสภาพแวดล้อมต่าง ๆ ซึ่งอยู่รอบ ๆ ตัวละคร ลักษณะการสร้างฉากในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ นอกจากจะต้องผสมกลมกลืนกับเรื่องราวและบุคลิกภาพของตัวละครแล้ว ยังต้องมีความสมจริงอีกด้วย

6. มุมมองในการเล่าเรื่อง (Point of view)

มุมมองในการเล่าเรื่องหมายถึงการมองเหตุการณ์และเข้าใจพฤติกรรมของตัวละครตัวใดตัวหนึ่ง หรือหมายถึงการที่ผู้เล่าเรื่องมองเหตุการณ์จากวงในใกล้ชิด หรือจากวงนอกในระยะห่างๆ

ซึ่งแต่ละจุดยืนมีความน่าเชื่อถือแตกต่างกันจุดยืนในการเล่าเรื่องมีความสำคัญต่อการเล่าเรื่องอย่าง ยิ่งเพราะจุดยืนจะมีผลต่อความรู้สึกและการชักจูงอารมณ์ของผู้ชมละครโทรทัศน์

7. สัญลักษณ์ (Symbol)

สัญลักษณ์หมายถึงสิ่งที่ปรากฏในละครโทรทัศน์ที่ใช้แสดงความหมายด้วยการสื่อสารผ่าน วัตถุ สิ่งของ กิริยาท่าทางบางอย่าง หรือสิ่งหนึ่งสิ่งใด เป็นความหมายที่เกิดจากการตกลงร่วมกันใน กลุ่มผู้ใช้สัญลักษณ์นั้น

เมื่อกำหนดส่วนประกอบในเนื้อหาของเรื่องเล่าว่าหน่วยใดคงที่และหน่วยใดเปลี่ยนแปลง ก็อธิบายได้ว่าสิ่งที่เปลี่ยนแปลงคือชื่อตัวละคร คุณสมบัติของตัวละครและเนื้อหา แต่โครงสร้างของ การเล่าเรื่องจะคงที่เสมอ สิ่งที่ยั่งยืนคือบทบาทหรือการกระทำ (Action) ของตัวละครบทบาท หนึ่งจะดำเนินไปตามอีกบทบาทหนึ่งเป็นลำดับและเป็นแบบแผนที่ตายตัวซึ่งเวลาตีเมียร์ พรอพพ์ เรียกว่า “Function” หมายถึงการกระทำของตัวละครซึ่งมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องให้เกิดการ กระทำอื่น มีหน้าที่ มีผลให้เกิดการดำเนินเรื่องการประยุกต์ใช้ทฤษฎีโครงสร้างของพรอพพ์จะทำให้ ได้รูปแบบ และโครงสร้างของการเล่าเรื่อง (Propp, 1979, pp. 26)

แนวคิดการนำเสนอความทรงจำผ่านสื่อจินตคติ

สื่อจินตคติมีบทบาทอย่างยิ่งต่อการสร้างความทรงจำทั้งในระดับความทรงจำส่วนบุคคล และในระดับความทรงจำร่วม ในระดับความทรงจำส่วนบุคคล สื่อจินตคติได้สร้างและก่อรูปความ ทรงจำจากการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นผ่านสื่อต่าง ๆ ในสังคม มีผลต่อตัวตนและพฤติกรรมของแต่ละ บุคคล ส่วนในระดับความทรงจำร่วม สื่อจินตคติเป็นตัวกลางบอกผู้คนถึงวิธีเข้ารหัสสิ่งต่าง ๆ รอบ ตัว ทำให้คนในสังคมเข้าใจไปในทิศทางเดียวกัน สร้างประสบการณ์ร่วมกันในวงกว้าง และเกิดการ ตีความผ่านระบบสัญญาณร่วมกัน สื่อจินตคติจึงเปรียบเสมือนพาหะของข้อมูลโดยการเข้ารหัส เหตุการณ์ในอดีต (Erl, 2011, pp. 113)

สื่อจินตคติไม่ว่าจะเป็นวรรณกรรม ภาพยนตร์ ละครเวที หรือละครโทรทัศน์นับเป็นเครื่องมือสำคัญในการสื่อสารข้อมูลความทรงจำมีหน้าที่ในการจัดเก็บ ส่งต่อและชี้แนะเช่นเดียวกับสื่อชนิด อื่น ๆ การนำสื่อจินตคติมาใช้เป็นสื่อกลางความทรงจำนั้นมีการปฏิบัติกันมาโดยตลอด โดยเฉพาะ กับภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ ภาพยนตร์สงคราม เนื่องจากลักษณะเฉพาะ ศักยภาพของภาพยนตร์ ที่ลดความซับซ้อนของเรื่องราวในอดีต และเปลี่ยนแปรไปสู่เรื่องเล่าที่เข้าใจได้ง่าย อีกทั้งยังมีเสน่ห์ น่าสนใจและทรงพลังมากกว่าตำราประวัติศาสตร์ หรือสื่อสารัตถคติประเภทอื่น ๆ ในการสร้างอัต ลักษณ์ เพราะความทรงจำเป็นต้นแบบของอดีตที่ยากต่อการเชื่อถือ ต้องการหลักฐาน เมื่อได้รับแรง สนับสนุนจากสื่อบันเทิง ทั้งแนวเรื่อง (Genre) โครงสร้าง การเล่าเรื่อง และองค์ประกอบทางภาพ ที่ช่วยสร้างภาพความทรงจำจนคล้อยตามรู้สึกสมจริงได้ (Kaes, 1990)

การที่สื่อจินตคติสามารถเป็นตัวแทนของความทรงจำได้ เนื่องจากมีระบบในการนำเสนอ ที่สอดคล้องกับความเคยชินของมนุษย์ที่มีต่อการจัดการความจำและความเข้าใจในอดีต สื่อจินตคติ ร้อยเรียง คัดเลือก เสริมแต่งส่วนประกอบต่าง ๆ จากอดีตแล้วนำเสนอเป็นเรื่องราว ไม่แตกต่างจาก การทำงานของความทรงจำ นอกจากนี้ สื่อจินตคติเป็นทั้งตัวสร้าง ส่งต่อ รื้อฟื้น ภาพความทรงจำ

และมีส่วนร่วมในการกำหนดรูปแบบในอดีตเพื่อทำหน้าที่เติมเต็มความทรงจำบางส่วนที่ขาดหายไป นอกจากนี้ ไวยากรณ์การเล่าเรื่องที่ให้ผู้ชมทั่วไปเข้าใจประวัติศาสตร์ได้ง่ายก็เป็นส่วนสำคัญในการสร้างความเชื่อและการจดจำด้วยเช่นกัน สื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือที่ทรงพลังในการเล่าเรื่องอดีตเพื่อสร้างหรือการรื้อฟื้นความทรงจำ

สื่อจินตคติอย่างภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์มีผลต่อจินตนาการร่วมเกี่ยวกับเหตุการณ์ในอดีตและเป็นสื่อกลางของความทรงจำใน 2 มิติ มิติแรกคือการเป็นแหล่งที่มาของภาพยนตร์ที่ใช้ฟิล์มบันทึกเหตุการณ์จริงในประวัติศาสตร์ ส่วนมิติที่สองเป็นรูปแบบของการนำเสนอภาพเหตุการณ์หากเปรียบเทียบกับตำราประวัติศาสตร์ ถือว่ามีศักยภาพในการนำเสนอข้อมูลและการกำหนดกรอบความทรงจำของผู้ชมในยุคปัจจุบันได้มากกว่า และสามารถส่งผลกระทบต่อความทรงจำในระดับกว้างได้ (Erl, 2008, pp. 389)

ความทรงจำที่เกิดขึ้นจากการรับชมภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ ทั้ง ๆ ที่เหตุการณ์ในอดีตดังกล่าวไม่เคยเกิดขึ้นกับตัวผู้ชมมาก่อนเรียกว่า ‘ความทรงจำเทียม’ หรือเรียกอีกอย่างหนึ่งว่า ‘ความทรงจำมือสอง’ หมายถึงความทรงจำที่คนไม่ได้รับหรือประสบเองกับตัว แต่เกิดจากสื่อจินตคติประกอบสร้างขึ้น มีลักษณะเป็นนามธรรม และเป็นความทรงจำที่ไหลเวียนอยู่ในสังคม ด้วยเหตุนี้ สื่อจินตคติอย่างภาพยนตร์และละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์จึงเป็นเครื่องมือสำคัญในการสร้างความทรงจำเทียมหรือประสบการณ์จำลองอดีตร่วมกันทั้ง ๆ ที่ไม่เคยพบหรือประสบเหตุการณ์นั้นมาก่อน สื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์ได้เปลี่ยนเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในประวัติศาสตร์ซึ่งอยู่นอกเหนือไปจากขอบเขตของประสบการณ์ส่วนบุคคลให้กลายมาเป็นประสบการณ์ในชีวิตประจำวันของผู้คนในสังคมได้อย่างกลมกลืน

แนวคิดโครงเรื่องในประวัติศาสตร์นิพนธ์

ประวัติศาสตร์นิพนธ์มีลักษณะการเล่าเรื่องคล้ายกับสื่อจินตคติทั่วไปกล่าวคือมีโครงเรื่องและการลำดับเหตุการณ์เป็นตอนต้น ตอนกลาง และตอนจบของเรื่อง ซึ่งโดยนัยแสดงว่าเป็นเรื่องเล่าที่มีโครงสร้าง ไวต์ (White, 1998) กล่าวว่าประวัติศาสตร์นิพนธ์เป็นการทำความเข้าใจและให้ความหมายบางอย่างเกี่ยวกับเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตโดยมีตัวแบบในการจัดระเบียบอย่างใดอย่างหนึ่ง เนื่องจากเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีตมีจำนวนมากมากเกินไปที่นักประวัติศาสตร์จะสามารถรวบรวมและเรียบเรียงเป็นเรื่องราวเข้าด้วยกันได้

นักประวัติศาสตร์มีวิธีการตีความข้อมูล 2 วิธี วิธีแรก คือ การเลือกโครงสร้างของเรื่องซึ่งทำให้เหตุการณ์ต่าง ๆ นั้นอยู่ในรูปของเรื่องเล่าที่เป็นที่คุ้นเคยกันในวัฒนธรรมนั้น ๆ และวิธีที่สองคือการเลือกวิธีการในการอธิบาย (Mode of Explanation) เช่น การหาความคล้ายคลึงกันของปรากฏการณ์เพื่อจับรวมเข้าด้วยกันทำความเข้าใจเหตุการณ์ในลักษณะที่สัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผล และการทำความเข้าใจเหตุการณ์หนึ่งในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ที่เป็นองค์รวมที่สัมพันธ์กันเป็นเหตุเป็นผลและการทำความเข้าใจเหตุการณ์หนึ่งในลักษณะที่เป็นส่วนหนึ่งของเหตุการณ์ที่เป็นองค์รวม

วิธี ก า ร ที่ นั ก

ประวัติศาสตร์พยายามที่จะอธิบายสิ่งที่เกิดในอดีตนั้นจึงคล้ายวิธีการของวรรณคดีศึกษามากกว่า โดยไวต์อ้างคำพูดของ ฟราย (Frye, 2000) ที่ว่าเมื่องานของนักประวัติศาสตร์ไปสู่จุดของการทำความเข้าใจเหตุการณ์ที่เกิดขึ้น งานก็มีลักษณะเหมือนเรื่องปรัมปรา (Myth) และมีแนวทางเหมือนประพันธ์ศาสตร์ (Poetics) ในด้านโครงสร้าง ฟรายจึงเปรียบเทียบประวัติศาสตร์นิพนธ์กับเรื่องปรัมปราโดยแบ่งงานออกเป็น 4 ประเภท คือ แบบจินตนิยม โศกนาฏกรรม สุขนาฏกรรม และเสียดสี (สรณัฐ ไตรลงคะ, 2560) นอกจากนี้ ไวต์ได้กล่าวว่านักประวัติศาสตร์ก็คือนักเล่าเรื่องที่มีความสามารถในการเล่าเรื่องที่น่าจะเป็นไปได้จากข้อเท็จจริงที่เป็นบันทึกทางประวัติศาสตร์ ข้อเท็จจริงเมื่อยังไม่ได้นำมาจัดระเบียบเหล่านี้จะเป็นสิ่งที่เข้าใจได้ยาก เพราะกระจัดกระจายและไม่สมบูรณ์ดังนั้นสิ่งที่นักประวัติศาสตร์ทำก็คือการใช้จินตนาการประกอบสร้างในการอธิบายเรื่องราวที่เป็นไปได้ที่สร้างจากเหตุการณ์ในประวัติศาสตร์

ทัศนะของไวต์สอดคล้องกับธงชัย วินิจจะกุล (2562) ที่เชื่อว่าความรู้ทางประวัติศาสตร์คือความรู้ที่เกิดจากเรื่องเล่าและลำดับเหตุการณ์ คือ การสร้างความรู้ด้วยการเล่าเรื่องและลำดับเหตุการณ์ อธิบาย ให้ความหมายแก่อัตถะด้วยการสร้างเรื่องราวที่เอาเหตุการณ์มาลำดับก่อนหลังตามเวลา เพื่อให้ความเปลี่ยนแปลงในมิติเวลาเป็นคำอธิบาย ปกติเราให้ความสำคัญกับอคติ อุดมการณ์ ความคิด ความเชื่อ ที่แฝงมาในคำอธิบายทางประวัติศาสตร์ หรืออย่างน้อยก็ให้ความสำคัญกับมุมมองต่าง ๆ ที่แสดงออกในคำอธิบายของประวัติศาสตร์ เรื่องเล่าหรือลำดับเหตุการณ์ทั้งหลายล้วนผูกโยงเข้าด้วยกันด้วยโครงเรื่อง (Plot) เป็นกลไกพื้นฐานของเรื่องราว มีจุดเริ่ม จุดจบ และลำดับของเหตุการณ์หรือลำดับของหน่วยย่อยของเรื่อง

โครงเรื่องเป็นการกระทำ (Action) พื้นฐานที่สุดของมนุษย์เรา เพื่อสร้างเรื่องราวขึ้นมา เมื่ออคติ อุดมการณ์ แนวคิดนานาชนิด ล้วนแต่อธิบายด้วยการประมวลเหตุการณ์ และปรากฏการณ์ขึ้นเป็นเรื่องราว ความคิดเหล่านั้นต้องอาศัยโครงเรื่องทั้งนั้น เพื่ออธิบายเหตุการณ์ต่าง ๆ จึงมีได้หลายแบบ ตามแต่ความคิดเหล่านั้น หมายความว่า จุดเริ่ม กลาง จบ หรือชุดของเหตุการณ์ ความสัมพันธ์ของเหตุการณ์ ลำดับหน่วยย่อยของเรื่อง ๆ หนึ่ง จึงเป็นไปได้ตามแต่ความคิดเหล่านั้น (ธงชัย วินิจจะกุล, 2562, น. 198-199)

ความรู้ทางประวัติศาสตร์ที่แยกไม่ออกจากเรื่องเล่าและลำดับเหตุการณ์จึงเป็นความรู้ที่เกิดจากโครงเรื่อง ซึ่งหากไม่มีโครงเรื่อง ก็จะไม่มีการจุดเริ่ม กลาง จบ ของเรื่อง ไม่มีลำดับของเรื่องก็ย่อมไม่มีประวัติศาสตร์ เราจึงคิดว่าประวัติศาสตร์มีความหมายหลายอย่าง กล่าวคือหมายถึงเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอดีต ที่เรารู้ได้ หรือความรู้และการศึกษาอดีต งานนิพนธ์เรื่องราวที่เกี่ยวข้องกับอดีต ในที่นี้ความรู้ประวัติศาสตร์จึงหมายถึงงานนิพนธ์และความรู้อดีตที่เป็นผลผลิตจากโครงเรื่อง ซึ่งนักประวัติศาสตร์หรือผู้ประพันธ์เล่าเรื่องประวัติศาสตร์สร้างขึ้นมา เพื่อทำให้เหตุการณ์ที่ล่องลอยเต็มไปด้วยความหมายกลายเป็นชุดของเหตุการณ์ที่มี จุดเริ่ม กลาง จบ มีลำดับเหตุการณ์หรือลำดับเรื่องราวจนเกิดความหมายขึ้นมา

สื่อจินตคดีอิงประวัติศาสตร์เป็นการประกอบสร้างประวัติศาสตร์ขึ้นมาอีกชุดหนึ่งเพื่อถ่ายทอดไปยังผู้คนในสังคม เพียงแต่ประวัติศาสตร์ของผู้สร้างสรรค์สื่อจินตคดีเป็นประวัติศาสตร์ที่

ผ่านการประกอบสร้างโดยมีเป้าหมายเพื่อความบันเทิงเป็นหลัก ขณะที่ความจริงทางประวัติศาสตร์ของนักประวัติศาสตร์มีเป้าหมายเพื่อความรู้หรือคำตอบที่สะท้อนข้อเท็จจริงเกี่ยวกับอดีตให้ถูกต้องมากที่สุด (กำจร หลุยยะพงศ์, 2547, น. 133-134)

แนวคิดสื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์ในบริบทสังคมไทย

สื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์ของไทยมักทำหน้าที่นำเสนอเหตุการณ์บ้านเมืองในอดีตโดยแสดงให้เห็นบทบาทในการสร้างประวัติศาสตร์ชาติไทย และความสัมพันธ์กับประเทศเพื่อนบ้าน สะท้อนประวัติศาสตร์ให้เห็นในหลากหลายมิติ ทั้งประวัติศาสตร์ในระดับชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์

สภาพสังคมและวัฒนธรรม หากพิจารณาตามกรอบแนวความคิดของการประกอบสร้างจะพบว่าการเล่าเรื่องในสื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์ของไทยล้วนแล้วแต่ไม่พ้นการเล่าเรื่องประกอบสร้างอุดมการณ์ นับตั้งแต่อุดมการณ์ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ อุดมการณ์ที่เกี่ยวข้องในชีวิตประจำวัน การผลิตซ้ำภาพศตวรรษที่เก้า โดยเฉพาะเหตุการณ์สงครามระหว่างไทยกับพม่ามากที่สุด เช่น ภาพยนตร์เรื่องสุริโยไท, ตำนานสมเด็จพระนเรศวรมหาราช, บางระจัน, ก้านกล้วย เป็นต้น (กำจร หลุยยะพงศ์, 2556) สื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์เหล่านี้ล้วนแล้ววางอยู่บนอุดมการณ์ราชาชาตินิยมและชาตินิยมเพียงแต่อาจมีการปรับเปลี่ยนไปตามแต่ละยุคสมัย (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ; สุเนตร ชุตินธรานนท์; สุชาชัย ยิ้มประเสริฐ, 2546; ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542 และกำจร หลุยยะพงศ์, 2548)

กำจร หลุยยะพงศ์ (2548) ตั้งข้อสังเกตว่าตัวเอกในสื่อจินตคติอย่างภาพยนตร์อิงประวัติศาสตร์ของไทยเป็นได้ทั้งพระมหากษัตริย์และประชาชน ต่างทำหน้าที่ต่อสู้เพื่อรักษาบ้านเมืองจากศัตรูตัวร้ายในนามของพม่าที่มารุกรานประเทศชาติ ด้วยเหตุนี้ ประวัติศาสตร์ที่นำเสนอจึงเป็นทั้งประวัติศาสตร์ของบุคคลสำคัญ คือ พระมหากษัตริย์และประชาชนที่ร่วมกันต่อสู้เพื่อรักษาบ้านเมืองตามแนวคิดแบบราชาชาตินิยมและชาตินิยม

อย่างไรก็ดี นักวิชาการตั้งข้อสังเกตเพิ่มเติมว่าการสร้างประวัติศาสตร์ไม่ว่าจะในภาพยนตร์หรือในงานวรรณกรรมมักจะหลีกเลี่ยงการแฝงอุดมการณ์บางอย่างได้ยาก นักวิชาการหลายคนตั้งข้อสังเกตว่า ภาพยนตร์ประวัติศาสตร์ที่ผลิตขึ้น อาจจะหนีไม่พ้นต่อการสร้างนัยสนับสนุนทางการเมืองของผู้ผลิต เช่น ภาพยนตร์เรื่องพระเจ้าช้างเผือกที่มุ่งเน้นการนำเสนอประเทศไทยที่รักสงบตามแนวความคิดของปรีดี พนมยงค์ (ชาญวิทย์ เกษตรศิริ, 2542) รวมถึงผู้อำนวยการสร้าง กฎหมายเจตนาของผู้ผลิต มีผลต่อการผลิตภาพยนตร์ด้วยทั้งนั้น (สุภา จิตติวิสุรัตน์, 2544) อาจกล่าวได้ว่าผู้สร้างสื่อจินตคติอิงประวัติศาสตร์และนักประวัติศาสตร์ต่างก็เป็นผู้เขียนหรือผลิตประวัติศาสตร์

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา กลวิธีในการเล่าเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย ตลอดจนเนื้อหาเกี่ยวกับอดีตที่ถูก นำเสนอในละครอิงประวัติศาสตร์ของไทย การวิจัยในครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสหวิธีการ (Multiple Methodology) โดยการวิเคราะห์ตัวบท (Textual Analysis) และการวิจัยเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Research) ผ่านละครโทรทัศน์และการตีความหมาย (Interpretation) โครงสร้างความรู้ สึกอันเป็นความหมายเชิงอารมณ์และประสบการณ์ที่เชื่อมโยงความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของกลุ่ม คนผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ตามกรอบแนวคิดความทรงจำศึกษา (Memory Studies) ผ่านละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยในยุคกรุงศรีอยุธยาและยุครัตนโกสินทร์ที่เป็นเรื่องยาวต่อ เนื่องกันเป็นตอน ๆ (Serial) ความยาวตั้งแต่ 12 ตอนขึ้นไป โดยผู้วิจัยแบ่งยุคกลุ่มตัวอย่างละคร โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์จำนวนทั้งหมด 22 เรื่อง 31 เวอร์ชันที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2562 มีราย ละเอียดเรียงลำดับตามปีที่ออกอากาศตามตารางที่ 1 ดังนี้

ตารางที่ 1 ตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงสมัย รัตนโกสินทร์ (ปี พ.ศ. 2531-2562)

ชื่อละครโทรทัศน์	ปีออกอากาศ	ช่อง	แก่นเรื่อง (Theme)	บริษัทผู้ผลิต
สงครามเก้าทัพ	2531	3	บ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมา ได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระ มหารัษฎาธิคุณของสถาบัน กษัตริย์	กองทัพบก
คู่กรรม	2533	7	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	ดาราวิดีโอ
สี่แผ่นดิน	2534	3	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้น วิกฤตการณ์ และดำรงความเป็น เอกราชมาได้ด้วยพระ มหารัษฎาธิคุณของสถาบัน กษัตริย์	ไอแอม โปรดักชั่น
ทวิภพ	2537	7	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลง แก้ไขได้และน่าอภิมรย์กว่า ปัจจุบัน	ดาราวิดีโอ

ชื่อละครโทรทัศน์	ปีที่ออกอากาศ	ช่อง	แก่นเรื่อง (Theme)	บริษัทผู้ผลิต
ร่มฉัตร	2538	3	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	ยูแอนดียู
สายโลหิต	2538-2539	7	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	ดาราวิดีโอ
นายขนมต้ม	2539	7	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	กันตนา
รัตนโกสินทร์	2539-2540	7	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	ดาราวิดีโอ
พันท้ายนรสิงห์	2543	7	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	อัครเอ็นเตอร์เทนเม้นท์
รากนครา	2543	7	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	ดาราวิดีโอ
อติดา	2544	7	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้	ดีต้า วิดีโอ โปรดักชั่น
นิราศสองภพ	2545	3	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้	บีอีซีเทโร เอ็นเตอร์เทนเมนท์
สายโลหิต	2546	3	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	บางกอกการละคร จำกัด
สี่แผ่นดิน	2546	9	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	ทูแอนด์
กษัตริยา	2546-2547	5	บ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	กันตนา
คู่กรรม	2547	3	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	เรด ดราม่า
คู่กรรม 2	2547	3	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	เรด ดราม่า

ชื่อละครโทรทัศน์	ปีออกอากาศ	ช่อง	แก่นเรื่อง (Theme)	บริษัทผู้ผลิต
ฟ้าใหม่	2547	7	บ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	ดีต้า วิดีโอโปรดักชั่น
ตากสินมหาราช	2550	3	บ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	มหากาพย์
ทวิภพ	2554	7	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้และน่าอภิมรย์กว่าปัจจุบัน	ดาราวิดีโอ
ขุนศึก	2555	3	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	ทีวีซีน
คู่กรรม	2556	5	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	เอ็กแซ็กท์-ซีเนริโอ
บุญผ่อง	2556	Thai PBS	สงครามย่อมนำมาซึ่งความสูญเสียไม่ว่าผู้ชนะหรือผู้แพ้ก็ตาม	ฮัง มโนก้า
บางระจัน	2558	3	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	บรอดคาซท์ ไทยเทเลวิชั่น
พันท้ายนรสิงห์	2559	Work Point	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	หม่อมกมลดา ยุคล ณ อยุธยา
อติตา	2559	7	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้	เจเอสแอลโกลบอลมีเดีย
รากนครา	2560	3	ความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ปกป้องสถาบันชาติและกษัตริย์	แอคเคอร์ต เจเนเรชั่น
ศรีอโยธยา	2560-2561	True	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	ทรู คอร์ปอเรชั่น
บุพเพสันนิวาส	2561	3	อดีตไม่สามารถเปลี่ยนแปลงแก้ไขได้และน่าอภิมรย์กว่าปัจจุบัน	บรอดคาซท์ ไทยเทเลวิชั่น

ชื่อละครโทรทัศน์	ปีออกอากาศ	ช่อง	แก่นเรื่อง (Theme)	บริษัทผู้ผลิต
สายโลหิต	2561	7	บ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี	ดาราวิดีโอ
ปลายจวัก	2562-2563	Thai PBS	บ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้ ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์	กำลังดี ซอย 6 โปรโมชั่น

สรุปผลการวิจัย

ผลการศึกษาทวิวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยพบว่าถึงแม้ว่าละครโทรทัศน์แต่ละเรื่องจะมียุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่แตกต่างกัน แต่ทวิวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์กลับไม่แตกต่างกันมากนัก โดยสิ่งที่กำหนดให้ละครอิงประวัติศาสตร์เรื่องหนึ่ง ๆ มีลักษณะการเล่าเรื่องที่แตกต่างจากละครอิงประวัติศาสตร์เรื่องอื่น ๆ คือเส้นเรื่อง (Storyline) หรือการใช้เรื่องราวที่สร้างขึ้นมาจากอาศัยเส้นทางการดำเนินเรื่อง ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยหลายเรื่องมีการดำเนินเรื่องคล้ายคลึงกันจนอาจจัดเป็นหมวดหมู่ของเส้นเรื่องที่คล้ายคลึงกันได้เพื่อใช้ในการอธิบายทวิวิธีการนำเสนอความทรงจำในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทย

ผู้วิจัยสามารถแบ่งกลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยตั้งแต่สมัยกรุงศรีอยุธยาถึงสมัยรัตนโกสินทร์ที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ช่องต่าง ๆ ระหว่างปี พ.ศ. 2531-2562 จำนวนทั้งหมด 22 เรื่อง 31 เวอร์ชัน โดยใช้เส้นเรื่องตามแนวคิดศาสตร์แห่งการเล่าเรื่องเป็นเกณฑ์จัดหมวดหมู่ทวิวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยได้ทั้งหมด 5 แนวดังนี้

1. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวอพระเกียรติ

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวอพระเกียรติ หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเพื่อแสดงความจงรักภักดีและยกย่องเทิดทูนบูรพกษัตริย์และราชวงศ์ในประวัติศาสตร์ชาติไทยเป็นสำคัญ โครงเรื่องมุ่งเน้นการกล่าวถึงพระราชกรณียกิจ พระคุณสมบัติ พระราชจริยวัตร หรือเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องในสถาบันพระมหากษัตริย์ไทยในอดีต เพื่อแสดงให้เห็นถึงพระเกียรติคุณให้ปรากฏเด่นชัด ตัวละครเอกมักเป็นพระมหากษัตริย์ เชื้อพระวงศ์ หรือขุนนางสำคัญที่สนองงานรับใช้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาท แก่นเรื่อง (Theme) ละครแนวนี้ต้องการยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ทรงทศพิธราชธรรมและผู้บำบัตทุกข์บำรุงสุขของราษฎร

โครงเรื่อง (Plot) ละครอิงประวัติศาสตร์แนวอพระเกียรตินิยมเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยความรุ่งเรืองอุดมสมบูรณ์และสงบสุขของบ้านเมืองภายใต้การปกครองของพระมหากษัตริย์ในเวลานั้น จากนั้นจะเล่าถึงความขัดแย้ง (Conflict) ว่ามีอริราชศัตรูเป็นข้าศึกต่างชาติเข้ามารุกรานตัวเอก (Hero) ซึ่งมักเป็นพระมหากษัตริย์หรือเชื้อพระวงศ์ชั้นสูงออกต่อสู้กับอริราชศัตรู ขณะเดียวกันก็มักมีตัวร้าย (Villain) เป็นขุนนางคอยเป็นไส้ศึกรายงานความเคลื่อนไหวให้ศัตรู หรือวางแผน

กลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวพระเกียรติมักพบในละครอิงประวัติศาสตร์ยุคประกาศอิสรภาพ ยุครุ่งเรือง และยุคสร้างบ้านแปงเมือง โดยตัวเอกมักเป็นพระมหากษัตริย์เชื้อพระวงศ์ชั้นสูง ขุนนางหรือทหารตำแหน่งสำคัญ มักอิงกับเหตุการณ์หรือบุคคลสำคัญในประวัติศาสตร์ ตัวร้ายมักเป็นพม่าหรือขุนนางชั่วในราชสำนัก โดยมีแก่นเรื่องคือบ้านเมืองรอดพ้นวิกฤตต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากษัตริย์คุณของสถาบันกษัตริย์ ถ่ายทอดจากมุมมองการเล่าเรื่องที่มีเมืองหลวงเป็นศูนย์กลาง โดยมีอุดมการณ์แบบราชาชาตินิยมเป็นส่วนใหญ่ อุดมการณ์ที่ปรากฏในละครอิงประวัติศาสตร์ที่มีกลวิธีการเล่าเรื่องแนวพระเกียรติมักอยู่ภายใต้กรอบราชาชาตินิยมที่ถือเอาพระมหากษัตริย์เป็น “หัวใจของชาติ” เป็นสถาบันศักดิ์สิทธิ์ที่ผู้นำทรงด้วยศีลธรรมและคุณธรรมสูงสุด

2. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็น

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็น หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเพื่อแสดงให้เห็นถึงสภาพบ้านเมืองอันร่มเย็นเป็นสุขและอุดมสมบูรณ์ในอดีต ถึงแม้จะมีเหตุการณ์ร้ายแรงเกิดขึ้นในบ้านเมือง แต่ในท้ายที่สุดก็จะสามารถคลี่คลายไปได้ด้วยบุญญาธิการหรือพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ไทย ตัวละครเอกมักเป็นสามัญชนที่ได้รับพระมหากษัตริย์คุณจากพระมหากษัตริย์ทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม ถ้าตัวเอกเป็นผู้หญิงมักถวายตัวกับเจ้านายเพื่อรับใช้ในวัง ถ้าตัวเอกเป็นผู้ชายมักรับราชการทหารทำให้เกิดสำนึกจงรักภักดี แก่นเรื่อง (Theme) ละครแนวนี้ต้องการยกย่องเทิดทูนสถาบันพระมหากษัตริย์ในฐานะผู้ทรงทศพิธราชธรรมและผู้บำบัดทุกข์บำรุงสุขของราษฎร

โครงเรื่อง (Plot) ละครอิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็นนิยมเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยตัวเอก (Hero) มีความจงรักภักดีต่อสถาบันพระมหากษัตริย์และราชวงศ์ ต่อมาเมื่อมีโอกาสได้รับใช้สนองพระมหากษัตริย์ ได้เห็นพระราชกรณียกิจต่าง ๆ แล้วเกิดความซาบซึ้งปิติ สถานการณ์เริ่มเลวร้าย (Crisis) เมื่อมีศัตรู (Villain) เป็นชาวต่างชาติเข้ามารุกราน สถานการณ์บ้านเมืองเริ่มระส่ำระสาย ตัวเอกได้รับผลกระทบจากสถานการณ์นั้นจนวิกฤตสูงสุด (Climax) จนเกือบจะต้องสูญเสียแผ่นดินหรือเอกราช แต่ด้วยบุญญาธิการหรือพระปรีชาสามารถของพระมหากษัตริย์ทำให้บ้านเมืองรอดพ้นเหตุการณ์ร้ายแรงนั้นมาได้ เรื่องมักคลี่คลาย (Denouement) เมื่อตัวเอกได้เลื่อนตำแหน่ง มีสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ใช้ชีวิตอย่างสงบสุขในบ้านเมืองที่ร่มเย็นภายใต้พระบรมโพธิสมภารตราบจนกระทั่งบั้นปลายของชีวิต

กลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยที่ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแนวบ้านเมืองร่มเย็นมีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ ขุนศึก (2555), รัตนโกสินทร์ (2539), สี่แผ่นดิน (2534 และ 2546), ร่มฉัตร (2538) และปลายจวัก (2562) เมื่อนำเส้นเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวนี้มาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 เรื่อง สามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็นได้ดังนี้



ภาพที่ 2 แผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็น

กลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวบ้านเมืองร่มเย็นมักพบในละครอิงประวัติศาสตร์ยุคประกาศอิสรภาพ ยุคสร้างบ้านแปงเมือง และยุคสยามยามเปลี่ยนผ่าน โดยตัวเอกมักเป็นขุนนางทหาร หรือนางในที่รับใช้สถาบันกษัตริย์ มักใช้ตัวละครที่เป็นสามัญชนในการเล่าพระราชกรณียกิจหรือเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ตัวร้ายมักเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามารุกราน เช่น พม่า, ญวน, เขมร และฝรั่งที่เป็นชาติมหาอำนาจ โดยมีแก่นเรื่องคือบ้านเมืองร่มเย็นเป็นสุข รอดพ้นวิกฤตการณ์ต่าง ๆ และดำรงความเป็นเอกราชมาได้จนถึงทุกวันนี้ด้วยพระมหากรุณาธิคุณของสถาบันกษัตริย์ถ่ายทอดจากมุมมองการเล่าเรื่องที่มีเมืองหลวงเป็นศูนย์กลาง โดยมีอุดมการณ์แบบราชาชาตินิยมเป็นส่วนใหญ่

3. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อ

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อ หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเพื่อแสดงให้เห็นถึงโศกนาฏกรรมที่เคยเกิดขึ้นในอดีต มีเนื้อหาเข้มข้นที่แสดงให้เห็นถึงชีวิตมนุษย์ที่ถูกชะตากรรมกำหนดให้ต้องพบกับความหายนะอย่างไม่มีทางหลีกเลี่ยงได้ ถึงแม้จะมีอำนาจวาสนาสั่งสั่งเพียงใดก็ตาม โดยมุ่งเร้าอารมณ์สะเทือนใจ ความสงสาร และความหวาดกลัวต่อความสูญเสียเลือดเนื้อและชีวิตที่เกิดขึ้น ตัวละครเอกมักเป็นสามัญชนหรือขุนนางที่อยู่ในประวัติศาสตร์

แก่นเรื่อง (Theme) ละครแนวนี้นักนำเสนอว่าการแตกแยกความสามัคคีย่อมนำมาซึ่งความไม่สงบสุขของบ้านเมือง เนื้อหาส่วนใหญ่ก็นำเสนอเรื่องความโหดร้ายของสงครามที่ก่อให้เกิดการสูญเสีย

โครงเรื่อง (Plot) ละครอิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อนิยมเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยตัวเอก (Hero) ซึ่งมักเป็นชายอยู่ในบ้านเมืองที่สงบสุข ต่อมาตัวเอกพบกับคนรักและประทับใจกันแล้วพัฒนาความสัมพันธ์จนกระทั่งได้ครองรักกัน ต่อมาตัวเอกรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์เลวร้ายบางอย่างที่กำลังคืบคลานเข้ามา (Crisis) จากศัตรู (Villain) ที่เป็นชาวต่างชาติเข้ามารุกราน ตัวเอกตกอยู่ท่ามกลางสถานการณ์อันเลวร้าย ต้องต่อสู้กับผู้มารุกราน และเผชิญกับความสูญเสียบางอย่าง

อาจเป็นคนรักหรือครอบครัว สถานการณ์ทวีความวิกฤตถึงขั้นสุด (Climax) จนกระทั่งตัวเอกพบกับความพ่ายแพ้ราบคาบ เรื่องมักคลี่คลายลง (Denouement) เมื่อตัวเอกต้องเสียชีวิต พลัดพรากหรือประสบหายนกรรม

กลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยที่ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแนวเสียเลือดเสียเนื้อ มีจำนวน 5 เรื่อง ได้แก่ บางระจัน (2558), สายโลหิต (2538), (2546), (2561) บุญผ่อง (2556), คู่กรรม 2 (2547) และศรีอโยธยา (2560) เมื่อนำเส้นเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวนี้นมาเปรียบเทียบกัน เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 5 เรื่อง สามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อได้ดังนี้



ภาพที่ 3 แผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อ

กลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อมักพบในละครอิงประวัติศาสตร์ยุคกรุงแตก ยุคสงครามมหาเอเชียบูรพา และยุคเรียกร้องประชาธิปไตย โดยตัวเอกมักเป็นกษัตริย์ ขุนนาง ขนชั้นกลาง ปัญญาชน หรือชาวบ้านที่เป็นสมาชิกในสังคม มักใช้ตัวละครเล่าเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์และจบลงแบบโศกนาฏกรรม ตัวร้ายมักเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามารุกรานอย่างพม่า ขุนนางหรือนักการเมืองที่ทุจริต รวมถึงตัวร้ายที่เป็นนามธรรมอย่างสงคราม โดยมีแก่นเรื่องคือบ้านเมืองจะพินาศถ้าคนในชาติขาดความสามัคคี ส่วนใหญ่ถ่ายทอดจากมุมมองการเล่าเรื่องที่มีเมืองหลวงเป็นศูนย์กลาง มีท้องถิ่นที่เป็นหัวเมืองต่างจังหวัดบ้างเป็นส่วนน้อย เช่น จ.กาญจนบุรี ซึ่งเป็นท้องถิ่นที่มีภูมิหลังทางประวัติศาสตร์ โดยมีอุดมการณ์ที่หลากหลายทั้งอุดมการณ์แบบชาตินิยม ราชชาตินิยม มนุษยนิยม และอนุรักษ์นิยม

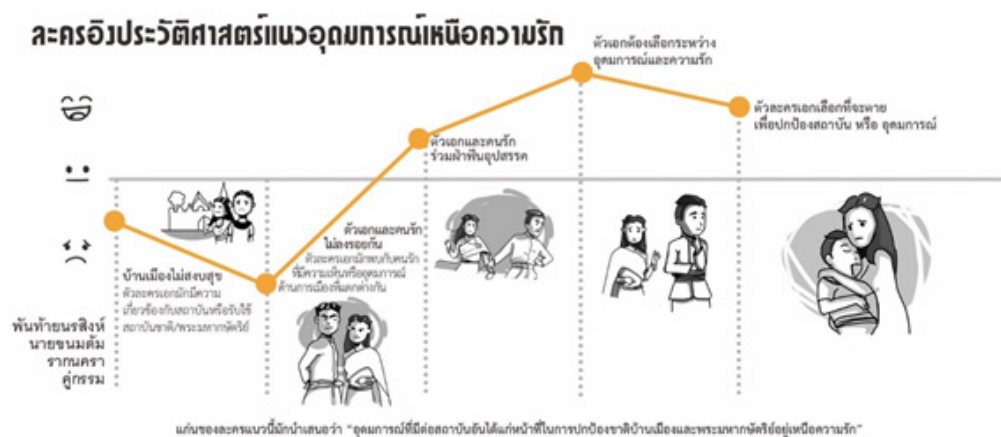
4. ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรัก

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรัก หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเพื่อแสดงถึงการเทิดทูนยกย่องอุดมการณ์ที่มีต่อชาติและสถาบันพระมหากษัตริย์ มักกล่าวถึง

เหตุการณ์ที่ไม่เคยเกิดขึ้นหรือไม่น่าจะเกิดขึ้นได้จริง เช่น กล่าวถึงความรักที่มักประสบความยากลำบาก อย่างไม่รู้ผลเป็นต้น ตัวละครเอกมักเป็นสามัญชนหรือเชื้อพระวงศ์ในดินแดนที่ห่างไกล แก่นเรื่อง (Theme) ละครแนวนี้นักนำเสนออุดมการณ์ว่าหน้าที่ในการปกป้องสถาบันสำคัญกว่าความรักซึ่งเป็นความสุขส่วนตัว เนื้อหาส่วนใหญ่มักนำเสนอเรื่องความรักที่มักลงเอยด้วยความไม่สมหวัง

โครงเรื่อง (Plot) ละครอิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรักมักเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยตัวเอก (Hero) มีความเกี่ยวข้องกับข้อกังขาสถาบันชาติหรือพระมหากษัตริย์หรือทำงานรับใช้สถาบัน ต่อมาตัวเอกมักพบกับคนรักที่มีความเห็นหรืออุดมการณ์ด้านการเมืองที่แตกต่างกัน ตัวละครเอกมีความขัดแย้ง (Conflict) กับคนรักด้วยเรื่องของอุดมการณ์ โดยมีศัตรู (Villain) เป็นมือที่สามเข้ามาสร้างสถานการณ์ปั่นป่วน ตัวละครเอกและคนรักร่วมกันฝ่าฟันอุปสรรคต่าง ๆ (Crisis) ตัวเอกรักกับคนรักพยายามก้าวข้ามความแตกต่างระหว่างอุดมการณ์และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน ตัวร้ายสร้างสถานการณ์ร้ายแรงจนให้ถึงจุดวิกฤตขั้นสุด (Climax) ตัวเอกอยู่ในภาวะกลืนไม่เข้าคายไม่ออก ต้องเลือกระหว่างอุดมการณ์และความรัก เรื่องมักคลี่คลายลง (Denouement) เมื่อตัวเอกเลือกที่จะสละชีวิตเพื่อปกป้องสถาบันหรืออุดมการณ์

กลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยที่ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแนวอุดมการณ์เหนือความรักมีจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ พันท้ายนรสิงห์ (2543), นายขนมต้ม (2539), รากนครา (2543 และ 2560) และคู่กรรม (2556) เมื่อนำเส้นเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวนี้นมาเปรียบเทียบกับ เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 4 เรื่อง สามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรักได้ ดังนี้



ภาพที่ 4 แผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรัก

กลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์ เนื้อความรักมักพบในละครอิงประวัติศาสตร์ยุคกรุงศรีอยุธยาครั้งบ้านเมืองยังดี ยุคกรุงแตก ยุคสยามยามเปลี่ยนผ่าน และยุคสงครามมหาเอเชียบูรพา โดยตัวเอกมักเป็นชนชั้นกลาง ขว้าน หรือเจ้าหัวเมือง ในการเล่าเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์ ตัวร้ายมักเป็นชาวต่างชาติที่เข้ามารุกราน เช่น พม่า, ญี่ปุ่น และฝรั่งที่เป็นชาติมหาอำนาจ รวมทั้งขุนนางชั่วในราชสำนัก โดยมีแก่นเรื่องคือความรักไม่สำคัญเท่าอุดมการณ์ เช่น อุดมการณ์ในการปกป้องชาติ หรือปกป้องสถาบันพระมหากษัตริย์ที่เป็นสถาบันหลัก ถ้ายทอดจากมุมมองการเล่าเรื่องที่มีเมืองหลวงเป็นศูนย์กลาง โดยมีอุดมการณ์แบบชาตินิยมและราชาชาตินิยมเป็นส่วนใหญ่

5.ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาติ

ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาติ หมายถึง ละครโทรทัศน์ที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับการเดินทางข้ามกาลเวลาของตัวละครเอกจากเวลา ณ ปัจจุบันที่ตนเองอยู่ย้อนอดีตไปยังยุคสมัยใดยุคสมัยหนึ่งในประวัติศาสตร์ เพื่อเผชิญกับอุปสรรคและความแตกต่างของยุคสมัย โดยนำไปสู่ความเข้าใจในอดีตและการพัฒนาความสัมพันธ์ที่ส่งผลต่อความรักของตัวละครเอกในตอนท้ายเรื่อง แก่นเรื่อง (Theme) ละครแนวนี้คือไม่มีใครสามารถเปลี่ยนแปลงอดีตได้ และอดีตมีความน่าอภิรมย์กว่าโลกปัจจุบัน

โครงเรื่อง (Plot) ละครอิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาตินิยมเปิดเรื่อง (Exposition) ด้วยตัวเอก (Hero) ซึ่งมักเป็นหญิงชนชั้นกลางในเมืองที่มีการศึกษา การข้ามภพข้ามชาติมักเกิดจากเหตุบังเอิญหรืออุบัติเหตุ ตัวเอกเดินทางย้อนอดีตกลับไปอยู่ในยุคสมัยสำคัญทางประวัติศาสตร์ และได้พบกับคนรักที่มักเป็นข้าราชการในยุคสมัยนั้น ตัวเอกตกใจกับวัฒนธรรม วิถีชีวิตความเป็นอยู่ในอดีตแล้วค่อย ๆ เรียนรู้และปรับตัวได้ในที่สุด ตัวเอกใช้ความรู้จากในปัจจุบันพยายามที่จะเปลี่ยนแปลงหรือแก้ไขวิกฤตการณ์ (Crisis) ในอดีตที่มาจากศัตรู (Villain) ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ แต่ถึงแม้จะพยายามอย่างสุดความสามารถแล้วก็ไม่สามารถเปลี่ยนแปลงวิกฤตสูงสุด (Climax) ในประวัติศาสตร์ได้ ภายหลังจากวิกฤตการณ์นั้น ตัวเอกจะได้กลับมาในปัจจุบันด้วยเหตุบังเอิญทำให้เกิดความโลเลว่าจะอยู่ในอดีตหรืออยู่กับปัจจุบันดี เรื่องมักคลี่คลายลง (Denouement) เมื่อตัวเอกตัดสินใจเลือกที่จะกลับไปอยู่ในอดีตกับคนรักและไม่หวนกลับมาปัจจุบันอีกเลย

กลุ่มตัวอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยที่ใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแนวข้ามภพข้ามชาติมีจำนวน 4 เรื่อง ได้แก่ บุพเพสันนิวาส (2561), อตีตา (2544 และ 2559) นิราศสองภพ (2545), และทวิภพ (2537 และ 2554) เมื่อนำเส้นเรื่องของละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวนี้นมาเปรียบเทียบกับ เพื่อศึกษาวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ไทยทั้ง 4 เรื่อง สามารถสรุปเป็นแผนภาพแสดงกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาติได้ดังนี้



เป็นที่น่าสังเกตว่าตอนจบของละครแนวข้ามภพข้ามชาติ หากตัวเอกของเรื่องเป็นชายอย่างเช่นละครเรื่องอดีตชาติ ศิโรตม์ซึ่งเป็นตัวเอกได้กลับมาใช้ชีวิตในภพปัจจุบัน และได้พบกับผู้หญิงที่หน้าเหมือนกับจันทน์กะพ้อหญิงคนรักในภพอดีต แตกต่างจากตอนจบของละครแนวข้ามภพข้ามชาติเรื่องอื่น ๆ ที่ตัวเอกเป็นหญิงมักได้กลับไปใช้ชีวิตอยู่ในภพอดีตกับคนรักและไม่หวนกลับมาปัจจุบันอีกเลย

การกำหนดให้ตัวละคร ‘นางเอก’ ต้องเดินทางข้ามภพข้ามชาติเพื่อติดตามตัวละคร ‘พระเอก’ ในกลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาติ นอกจากจะเป็นการนำเสนอโครงสร้างความสัมพันธ์แบบชายเป็นใหญ่ (Patriarchal Relations) แล้ว ยังเป็นการตอกย้ำว่าประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่นำเสนอบทบาทของผู้ชายเป็นหลัก สะท้อนให้เห็นความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศในสังคมไทยที่ฝังรากลึกมาอย่างยาวนาน ปัจจัยพื้นฐานสำคัญที่ก่อให้เกิดความไม่เท่าเทียมระหว่างเพศในสังคมไทยคือกรอบคิดและวัฒนธรรมที่ผู้ชายเป็นใหญ่ที่ทำให้ผู้ชายมีอำนาจเหนือผู้หญิง ความไม่เท่าเทียมที่เกิดขึ้นจึงเกิดจากความสัมพันธ์เชิงอำนาจที่ไม่เท่าเทียมกัน ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อร่างสร้างตัวขึ้นมาเป็นเวลานานตั้งแต่ในอดีต และถึงแม้ว่าสังคมไทยจะพัฒนาไปมากมายหลายด้านเพียงใด แต่กรอบคิดและวัฒนธรรมชายเป็นใหญ่ก็ยังคงดำรงอยู่จวบจนถึงปัจจุบันสถานภาพของ

ผู้หญิงในสังคมไทยจึงต้องตกอยู่ในฐานะเหยื่อของความไม่เท่าเทียมมาโดยตลอด ไม่เว้นแม้แต่พื้นที่ในสื่อบันเทิงอย่างละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์

อภิปรายผลการวิจัย

ผู้วิจัยพบว่าการแบ่งกลวิธีการเล่าเรื่องละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยตามเส้นเรื่องออกเป็น 5 แนวนั้นมีความคล้ายคลึงกับวิธีการมองประวัติศาสตร์นิพนธ์ของไวต์ (White, 1998) ที่มองว่าแบบ (Mode) ของการเล่าอดีตในประวัติศาสตร์นิพนธ์ เชื่อมโยงกับวัฒนธรรมวรรณศิลป์มี 4 ประเภท ได้แก่ สุขนานุกรม โศกนาฏกรรม จินตนิมิต และเรื่องเสียดสี (Satire) แต่กลวิธีการเล่าเรื่องละครอิงประวัติศาสตร์ของไทยไม่กล้าเสียดสีประวัติศาสตร์แห่งชาติซึ่งมีเรื่องราวเกี่ยวกับสถาบันกษัตริย์เป็นส่วนใหญ่ จึงใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบยอพระเกียรติแทน นอกจากนี้ ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยจำนวนมากยังนิยมใช้กลวิธีการเล่าเรื่องแบบข้ามภพข้ามชาติ โดยนำพาตัวละครให้ย้อนกลับไปสู่อดีตเพื่อแก้ไขปัญหามาในปัจจุบัน หรือกลับไปเพื่อเรียนรู้และเข้าใจอะไรบางอย่างในอดีต นอกจากนี้ ยังตอบสนองความโหยหาอดีตครั้งบ้านเมืองสงบสุขที่วนเวียนอยู่ในยุคสมบูรณาญาสิทธิราชย์

นอกจากความทรงจำในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยแต่ละยุคสมัยจะมีการเลือกนำเสนอเนื้อหาความทรงจำในยุคสมัยต่าง ๆ แล้ว ผู้วิจัยยังพบว่าละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์มีกลวิธีการเล่าเรื่องที่จำกัด ถึงแม้ว่าเหตุการณ์ทางประวัติศาสตร์ที่กล่าวถึงเป็นฉากหลังในละครโทรทัศน์จะมียุคสมัยที่แตกต่างกันก็ตาม แต่กลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์กลับไม่แตกต่างกันมากนัก ผู้วิจัยสามารถแบ่งแนวละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยตามกลวิธีการเล่าเรื่องได้ทั้งหมด 5 แนว ได้แก่ แนวยอพระเกียรติ แนวบ้านเมืองร่มเย็น แนวเสียเลือดเสียเนื้อ แนวอุดมการณ์เหนือความรัก และแนวข้ามภพข้ามชาติ

กลวิธีการเล่าเรื่องในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยทั้ง 5 แนวข้างต้นนิยมใช้รอบตายตัวของชาตินิยมหรือราชาชาตินิยมในการผลิตละครอิงประวัติศาสตร์แนววีรกรรมปกป้องชาติบ้านเมืองให้พ้นจากอันตรายจากผู้ร้ายต่างชาติในยุคสมัยทางประวัติศาสตร์ที่มีพื้นที่ความทรงจำร่วมกัน และสามารถจินตนาการอยู่ภายใต้กรอบดังกล่าว ละครอิงประวัติศาสตร์ของไทยมักนำเสนอความจริงทางประวัติศาสตร์ที่ตรงตามการรับรู้หรือกรอบความเชื่อเดิมที่มีอยู่ในสังคมไทย ลงรอยกับประวัติศาสตร์แห่งชาติ เรื่องเล่าแม่บทที่อยู่ในความทรงจำ ตลอดจนมโนทัศน์หลักและคุณค่าต่าง ๆ ที่ค้ำจุนอำนาจในสังคม

ถึงแม้ว่าจะมีการผลิตซ้ำละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์เรื่องเดียวกันเป็นเวอร์ชันต่าง ๆ แต่ก็มีได้เปิดพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจหรือตีความประวัติศาสตร์ใหม่เท่าที่ควร โดยเฉพาะละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวยอพระเกียรติ แนวบ้านเมืองร่มเย็น และแนวเสียเลือดเสียเนื้อที่มักมีเนื้อหาหลักเกี่ยวกับพระราชกรณียกิจของพระมหากษัตริย์ที่ทรงประกอบพระราชกรณียกิจเพื่อปกป้องและทำนุบำรุงชาติบ้านเมืองให้อยู่ร่มเย็นเป็นสุข และเป็นบทเรียนว่าประชาชนในฐานะของข้ารองพระบาทก็ต้องทำเพื่อชาติเช่นนั้นด้วยดังจะเห็นได้จากละครโทรทัศน์เรื่อง ‘สี่แผ่นดิน’ เวอร์ชัน พ.ศ. 2534 และ พ.ศ. 2546 ที่ใช้องค์ประกอบของการเล่าเรื่องต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกัน สำหรับละคร

โทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวเสียเลือดเสียเนื้อ ผู้วิจัยพบว่าในละครโทรทัศน์เรื่อง ‘สายโลหิต’ มีการปรับเปลี่ยนลักษณะตัวละครในประวัติศาสตร์อย่างพระเจ้าเอกทัศแตกต่างไปจากเดิมโดยให้ความเป็นธรรมมากยิ่งขึ้นดังจะเห็นได้จากเวอร์ชัน พ.ศ. 2538 ตัวละครพระเจ้าเอกทัศถูกสร้างให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ไม่ใส่ใจกิจการบ้านเมือง ลุ่มหลงแต่สนมนางใน กตขี้ข่มเหงข้าราชการและประชาชน โดยเฉพาะเมื่อเกิดสงครามกับพม่าไม่ทรงอนุญาตให้ยิงปืนใหญ่ด้วยเกรงบรรดาพระสนมจะตกใจ เริ่มเป็นตัวละครที่มีเหตุผลในการปกครองบ้านเมืองมากขึ้น เช่น ให้สาเหตุที่ไม่ทรงอนุญาตให้ยิงปืนใหญ่ว่าเพื่อประหยัดดินปืนในเวอร์ชัน พ.ศ. 2546 และถูกสร้างให้เป็นพระมหากษัตริย์ที่ปกป้องบ้านเมืองจากข้าศึกอย่างกล้าหาญในเวอร์ชัน พ.ศ. 2561 ซึ่งเป็นไปในทิศทางเดียวกับการสร้างตัวละครพระเจ้าเอกทัศในละครโทรทัศน์เรื่อง ฟ้าใหม่ (2547) และศรีอยุธยา (2560) ที่พบว่าการสร้างภาพลักษณ์ในเชิงบวกของพระเจ้าเอกทัศให้เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงด้วยทศพิธราชธรรม เปี่ยมด้วยพระปรีชา และต่อสู้กับอริราชศัตรูอย่างสุดความสามารถ

สำหรับละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวอุดมการณ์เหนือความรักและแนวข้ามภพข้ามชาตินั้น ผู้วิจัยพบว่าการเพิ่มน้ำหนักของข้อมูลทางประวัติศาสตร์ที่เกี่ยวกับพระมหากษัตริย์และเชื้อพระวงศ์ไปในบทละครโทรทัศน์มากขึ้นดังจะเห็นได้จากละครโทรทัศน์เรื่อง ‘คู่กรรม’ พบว่ามีความแตกต่างระหว่างเวอร์ชัน พ.ศ. 2533 และเวอร์ชัน พ.ศ. 2556 ก่อนข้างมากกล่าวคือในเวอร์ชันหลังมีการเพิ่มบทบาทของชนชั้นนำในขบวนการเสรีไทยให้มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอาณันทมหิตลทรงมีส่วนร่วมและให้การสนับสนุนอยู่เบื้องหลัง เช่นเดียวกับละครโทรทัศน์เรื่องรากนครา เช่นเดียวกับละครโทรทัศน์เรื่อง ‘รากนครา’ ที่พบว่าเวอร์ชัน พ.ศ. 2560 ได้เพิ่มน้ำหนักของข้อมูลทางประวัติศาสตร์เกี่ยวกับราชสำนักพม่ามากขึ้นกว่าเวอร์ชัน พ.ศ. 2543 มีการสร้างตัวละครอย่างเจ้านางปัทมสุดาให้เปรียบเทียบกับราชินีสุภยาลัต พระราชินีในพระเจ้าธิบอ กษัตริย์องค์สุดท้ายของราชวงศ์มังฆะของพม่าก่อนที่จะเสียเอกราชให้แก่อังกฤษ

ผู้วิจัยพบว่าละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวข้ามภพข้ามชาติเปิดพื้นที่เพื่อทำความเข้าใจหรือตีความประวัติศาสตร์ใหม่ได้มากที่สุดดังจะเห็นได้จากละครโทรทัศน์เรื่อง ‘บุพเพสันนิวาส’ (2561), ‘อติตา’ (2544 และ 2559) ‘นิราศสองภพ’ (2545), และ ‘ทวิภพ’ (2537 และ 2554) ล้วนแต่ใช้วิธีการเล่าเรื่องแบบสัมพันธ์ (intertextuality) กล่าวคือนำการสื่อสารของสังคมร่วมสมัยไปใช้ในบริบทต่างยุค มิใช่ละครอิงประวัติศาสตร์ทั่ว ๆ ไปที่เน้นความถูกต้องและความสมจริง มีการปะทะสังสรรค์สื่อสารข้ามยุคสมัย ทำให้เรื่องราวในประวัติศาสตร์มีความแปลกใหม่น่าสนใจมากขึ้น แต่ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยแนวนี้อาจสะท้อนความเป็นปัจจุบันสมัยผ่านตัวละครในยุคปัจจุบันที่ต้องเดินทางย้อนเวลากลับไปในยุคอดีตที่มักต้องเผชิญกับแรงกดดันจากค่านิยมและอุดมการณ์ที่สั่งสมมาอย่างยาวนานจนกลายเป็นคุณค่าแบบอนุรักษ์นิยม (conservatism) อันสะท้อนอุดมการณ์หลักของความเป็นชาติ และอัตลักษณ์ความเป็นไทยซึ่งถูกควบคุมโดยรัฐ ตัวละครเอกในละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์แนวนี้นี้จึงเป็นตัวแทนปัจจุบันสมัยที่ต้องต่อกรและปรับตัวให้ได้ภายใต้เงื่อนไขว่าต้องทำหน้าที่ธำรงรักษาปกป้องสถาบันและค้ำจุนอำนาจของชนชั้นนำในสังคมเท่านั้น

อาจกล่าวได้ว่าการที่ละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์ของไทยมีกลวิธีการเล่าเรื่องที่ถูกจำกัด

ให้เหลือเพียงไม่กี่แนวนั้นอาจเป็นผลมาจากอุดมการณ์รัฐที่ต้องการให้นำเสนอเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ให้อยู่ในร่องในรอยที่รัฐต้องการ ดังจะเห็นได้จากเนื้อหาเกี่ยวกับประวัติศาสตร์ส่วนใหญ่ล้วนเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับรัฐ และสถาบันหลักแทบทั้งสิ้น โดยเฉพาะอย่างยิ่งการหลอมรวมให้ชาติกับพระมหากษัตริย์เป็นอันหนึ่งอันเดียวกันเป็นอุดมการณ์ราชาชาตินิยมที่ถือเป็นตัวแทนอุดมการณ์แห่งรัฐ ทำให้ผู้คนในสังคมยอมรับว่าประวัติศาสตร์นั้น ‘ศักดิ์สิทธิ์’ เกินกว่าที่จะจะต้องตั้งคำถาม หรือแม้กระทั่งนำมาตีความใหม่ในพื้นที่ของละครโทรทัศน์ซึ่งถือเป็นวัฒนธรรมความบันเทิงรูปแบบหนึ่งในสังคมไทย.

บรรณานุกรม

ภาษาไทย

กาญจนา แก้วเทพ. (2553). *แนวพินิจใหม่ในสื่อสารศึกษา*. กรุงเทพมหานคร: ภาพพิมพ์.

_____. (2545). *สื่อบันเทิง: อำนาจแห่งความไร้สาระ*. กรุงเทพมหานคร: ออล อเบอร์ท พรินท์.

จิรยุทธ์ สินธุพันธุ์. (2558). แสงศรัทธาเหนือลำนน้ำเจ้าพระยา: ประวัติศาสตร์ ความทรงจำ และบทสนทนาทางการเมืองในปฏิบัติการสื่อสารการแสดง. *วารสารนิเทศศาสตร์*, 33(3), 4.

ไชยันต์ รัชชกุล. (2557). *ปั่นอดีตเป็นตัว*. กรุงเทพมหานคร: อ่าน.

ถิรนนท์ อนุวัชรวิวงศ์ และคณะ. (2547). *สุนทรียนิเทศศาสตร์ การสื่อสารการแสดงและสื่อจินตคติ* (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพมหานคร: โครงการสื่อสันติภาพ คณะนิเทศศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ธงชัย วินิจจะกุล. (2544). ประวัติศาสตร์ไทยแบบราชาชาตินิยม จากยุคอาณานิคม อำพรางสู่ราชาชาตินิยมใหญ่ หรือลัทธิเสด็จพ่อของระบอบไทยในปัจจุบัน. *ศิลปวัฒนธรรม*, 23(1), 56-65.

_____. (2562). *ออกนอกขนบประวัติศาสตร์: ว่าด้วยประวัติศาสตร์นอกขนบและวิธีวิทยาทางเลือก*. นนทบุรี: ฟาเดียวกัน.

นัทธนัย ประสานนาม. (2561). “วรรณกรรมกับประวัติศาสตร์” ในประเทศไทยจากมุมมองความทรงจำศึกษา. *วารสารอักษรศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร*, 40(1), 51-84.

นิธิ เอียวศรีวงศ์. (2545). *ว่าด้วยการเมืองของประวัติศาสตร์และความทรงจำ*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

_____. (2557). *ชาติไทย, เมืองไทย, แบบเรียนและอนุสาวรีย์ ว่าด้วยวัฒนธรรม, รัฐ และรูปการจิตสำนึก*. กรุงเทพมหานคร: มติชน.

ศิราพร ณ ถลาง และปรเมินทร์ จารูวร, บรรณาธิการ. (2560). *อิงอดีต สมองปัจจุบัน: คติชนสร้างสรรค์ สังคมร่วมสมัย*. กรุงเทพฯ: โครงการเผยแพร่ผลงาน

วิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สรณัฐ ไตรลึงคะ. (2560). *ศาสตร์และศิลป์แห่งการเล่าเรื่อง* (พิมพ์ครั้งที่ 3).

กรุงเทพมหานคร: โครงการเผยแพร่ผลงานทางวิชาการ คณะมนุษยศาสตร์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

สรรัตน์ จิรวรรวิสุทธิ. (2554). *พัฒนาการและสุนทรียทัศน์ในการสร้างสรรค์บทละคร
ในโทรทัศน์ไทย*. วิทยานิพนธ์ปริญญาโทมหาบัณฑิต คณะนิเทศศาสตร์,
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

สุนทร ชุตินธรานนท์ และคณะ. (2557). *ชาตินิยมในแบบเรียนไทย*. กรุงเทพมหานคร:
มติชน.

สุภาพร โพธิ์แก้ว และคณะ. (2558). *จดหมายเหตุ 60 ปี โทรทัศน์ไทย วิวัฒนาการ
กิจการโทรทัศน์ไทย*. กรุงเทพมหานคร: คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง
กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.).

ภาษาอังกฤษ

Cowgill, L. J. (2005). *Writing Short Film*. New York: Watson-Guptill.

Erll, A. (2008). Cultural Memory Studies : an Introduction. In Erll, A., &
Nunning, A. (Eds.), *A Companion to Cultural Memory Studies*
(pp.1-15). Berlin: Walter De Gruyter.

Erll, A., & Nunning, A. (2008). *Cultural Memory Studies: An International
and Interdisciplinary Handbook*. Berlin: Walter de Gruyter.

_____. (2010). *A companion to cultural memory studies*.
Germany: Walter de Gruyter GmbH.

Fink, E. J. (2014). *Dramatic Story Structure*. New York: Routledge.

Halbwachs, M. (1992). *On Collective Memory*. (L. A. Coser, Trans). Chicago
and London: Chicago University Press.

McKee, R. (1997). *Story: substance, structure, style, and the principles
of screenwriting*. New York: Harper-Collins Publishers.

Nora, P. (1989). Between Memory and History: Les Lieux de Memoire.
(Marc Roudebush, Trans), *Representations*, 26(Spring), 7-24.

Nora, P. (1996). Introduction: Between Memory and History. (Arthur
Goldhammer, Trans), in Nora, P. (Ed.). *Realms of Memory: The
Construction of the French Past, Conflicts and Divisions*, vol. I.
New York : Columbia University Press.

White, H. (1998). *The Content of the Form: Narrative Discourse and
Historical Representation*. United States: Wiley.

ระบบออนไลน์

กองทุนลือปลอดภัยและสร้างสรรค์. (2561). เข้าถึงได้จาก [http://www.thaime
diafund.or.th/page/view/34/?p=1](http://www.thaime
diafund.or.th/page/view/34/?p=1)

คณะอนุกรรมการขับเคลื่อนการปฏิรูปเศรษฐกิจกระแสใหม่ สภาขับเคลื่อนการ
ปฏิรูปประเทศ. (2559). การปฏิรูปเศรษฐกิจกระแสใหม่. เข้าถึงได้จาก
<https://www.nstda.or.th/th/news/5050-neweconomy>

ตินาร์ บุญธรรม. (2561). *ละครอิงประวัติศาสตร์*. เข้าถึงได้จาก [https://www.you
tube.com/watch?v=hBvS2p6YIBk](https://www.you
tube.com/watch?v=hBvS2p6YIBk)

วธ.เดินตามรอยกิมจิ ชาวผู้จัดผลิตละครย้อนยุค เอกลักษณ์ไทย. (2561). เข้าถึงได้
จาก<https://www.thaipost.net/main/detail/5922>

เสรี วงษ์มณฑา. (2561). *แนวทางการผลิตภาพยนตร์และละครโทรทัศน์อิงประวัติศาสตร์*.
เข้าถึงได้จาก [https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcin/article/
view/163439/118194](https://so02.tci-thaijo.org/index.php/jcin/article/
view/163439/118194)
